

POLEPTÁNÍ POPÁLENINY

Zpracoval: Mgr. Jakub Krček
SOŠ PO a VOŠ PO Frýdek Místek

Poleptání

- ✓ postižení kůže a sliznic poleptáním některými chemikáliemi charakteru:
 1. suché nekrózy: způsobené kyselinou
 2. rozbředlé nekrózy: způsobené louhem (zásadou)
- ✓ závažnost poleptání je přímo úměrná kyselosti, zásaditosti látky, její koncentrací a době působení na tkáň
- ✓ poleptání sliznic je vždy závažnější než kůže

První pomoc u poleptání

- ✓ oplachování tekoucím proudem vody při postižení očí, obličeje a sliznic
- ✓ na kůži dáme přednost neutralizačnímu roztoku opačně působící chemikálie v nízké koncentraci (účinky kyseliny neutralizujeme roztokem mýdla nebo jedlé sody, při působení zásady používáme octovou vodu, roztok kyseliny citrónové)
- ✓ oplachovat minimálně 15 – 20 min
- ✓ při rozsáhlém poleptání ošetřovat jako popáleniny
- ✓ při inhalaci chemicky dráždivých plynů a par je třeba podpůrná ventilace a podávání O₂

Poleptání popálení oka

- ✓ poleptání a popálení je třeba řešit na místě urgentně – vyplachováním vodou
- ✓ vyplachujeme cca 20 minut asi 2 litry, nerozstříkovat, zbytek obličeje kryjeme
- ✓ při zasažení pouze jednoho oka dávat pozor při vymývání tak abychom nezasáhli zdravé oko
- ✓ při ošetření kryjeme obě oči (mrkání provádí obě oči současně) a v poloze vsedě
- ✓ šetrně transportujeme k odbornému ošetření

Rozdělení popálenin

- ✓ popáleninové trauma vzniká dostatečně dlouhým, přímým nebo nepřímým působením nadprahové hodnoty tepelné energie
- ✓ při průchodu elektrické energie, radiace nebo některých chemických látek
- ✓ popáleniny lze rozdělovat podle několika různých kritérií, a to nejčastěji:
 - a) podle mechanismu úrazu
 - b) podle rozsahu
 - c) podle hloubky popálení

Rozsah popálení

- ✓ se vyjadřuje procenty celkového tělesného povrchu. K určení rozsahu popálené plochy užíváme tzv. "pravidlo devíti", kdy rozdělíme tělesný povrch do oblastí, které zaujímají 9% povrchu těla či násobek devíti.
 - hlava a krk = 9%
 - dolní končetina = 18%
 - horní končetina = 9%
 - přední plocha trupu = 18%
 - zadní plocha trupu = 18%
 - genitál = 1%
- ✓ jako pomůcka může též sloužit skutečnost, že obrys dlaně s prsty tvoří u každého člověka zhruba 1% povrchu těla
- ✓ u dětí neplatí pravidlo devíti a rozsah popálenin se obvykle hodnotí podle speciálních tabulek !!!

Dělení popálenin podle hloubky

- ✓ **Popáleniny I. stupně** jsou charakterizovány zarudnutím. Jsou značně bolestivé. Ke zhojení dochází většinou spontánně během několika dnů bez následků (jedná se většinou o solární poškození).
- ✓ **Popáleniny II. stupně** jsou charakterizovány poškozením pokožky a kůže. Vytvořené puchýře vznikají odloučením tekutiny na rozhraní pokožky a kůže. Povrchnější poškození je popisováno jako popálení II.a stupně, zatímco zasažení hlubokých vrstev v různém stupni je označováno jako popálenina II.b stupně.

Dělení popálenin podle hloubky

- ✓ **Popáleniny III. stupně** jsou charakterizovány zničením kůže v celé tloušťce (nekrózou), takovéto popáleniny nemají schopnost spontánního zhojení ze spodiny, pouze při malém rozsahu. Řeší se chirurgickým odstraněním a následnou autotransplantací.
- ✓ **Popáleninami IV. stupně** jsou nazývána všechna postižení, u nichž jsou kromě kůže zasaženy i hlubší struktury (šlachy, svaly), toto postižení se také někdy nazývá zuhelnatění.

Inhalační trauma

- ✓ Akutní poškození respiračního traktu a intoxikace zplodinami hoření, způsobené vdechováním zplodin hoření, obvykle v uzavřeném prostoru
- ✓ barotrauma při výbuchu v uzavřeném prostoru
- ✓ dochází k rychlému formování otoku horních dýchacích cest, porucha funkce řasinkového epitelu dýchacích cest, tvorba zátek, obstrukce v dolních dýchacích cestách, otok dolních dýchacích cest pomalejší.

Inhalační trauma

- ✓ krajina okolo hrtanu – rychlý vznik otoku, chrapot, nucení ke kašli, dechová nedostatečnost (minuty – 3 dny), křeč v hlasivkové štěrbině apod.
- ✓ krajina od průdušnice směrem dolů – pomalejší tvorba otoku, nucení ke kašli, nadměrná tvorba hlenu, respirační nedostatečnost 3. – 5. den, možnost kolapsu plicních sklípků
- ✓ intoxikace zplodinami hoření (nejčastěji oxid uhelnatý – vznik karboxylhemoglobinu – důsledek tkáňová hypoxie čili nedostatek O₂)

První pomoc u popálenin

První pomoc u popálenin má několik nejdůležitějších pravidel:

1. Odstranění poraněného z dosahu škodliviny, tzn. uhašení hořícího oděvu, odpojení od elektrického proudu, dopravení na bezpečné místo apod. Suché spálené zbytky oděvu z popálenin neodstraňujeme!
2. Zajištění základních vitálních funkcí, tzn. zabezpečení průchodnosti dýchacích cest, resuscitace dle známých pravidel (dýchání z plic do plic, nepřímá srdeční masáž) a zastavení případného většího krvácení.

První pomoc u popálenin

3. Teprve po stabilizaci celkového stavu nastává péče o popálené plochy, která v podstatě spočívá v jejich ochlazení nejčastěji studenou vodou a sterilní krytí pomocí obvazů, popáleninových roušek apod. Chladíme však maximálně 5% povrchu těla (popálený obličej, krk, ruce) vodou teploty 4 - 8 st. C. U velmi malých dětí chlazení neprovádíme z důvodu hrozícího chladového šoku. Nechladíme kostkami ledu nebo ledovými obklady, protože ty způsobují lokální zúžení cév, což může být příčinou prohloubení postižených ploch. Nepoužíváme vatu ani jiné materiály, které pouští vlákna či chloupky.

Použitá literatura

- ✓ Jiří Pokorný et al., URGENTNÍ MEDICÍNA
První vydání, ISBN 80-7262-259-5
- ✓ Příručka první pomoci, Gallus Ruber, Praha 1998, ISBN 80-07-01036-X
- ✓ Učebnice pro Záchranou zdravotnickou službu, Miroslav Bíca a kolektiv, Praha 1996, ISBN 80-900803-1-6